

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Oddlužení podnikatele - někde možné je, jinde ne

V poslední době jsme se v rámci naší praxe opakovaně setkali s nejednotností v rozhodovací praxi soudů ve věci povolení oddlužení dlužníkům-fyzickým osobám, kteří mají dluhy z podnikání. Tato nejednotnost naprosto popírá předvídatelnost soudních rozhodnutí, jakožto jednu ze základních zásad soukromého práva vyjádřených v ustanovení § 13 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jako „OZ“).

Soudy se rozcházejí v odpovědi na následující otázky: Musí návrh na povolení oddlužení dlužníka-fyzické osoby, který má některé dluhy pocházející z podnikání, obsahovat i výslovný souhlas věřitelů těchto pohledávek s povolením dlužníkovy oddlužení? Má dlužník v takovém případě povinnost insolvenčnímu soudu tento souhlas věřitelů pohledávek z podnikání dokládat? Zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ve znění pozdějších předpisů (dále jako „IZ“) v ustanovení § 391 a 392 jednoznačně stanoví taxativní výčet toho, co musí návrh na povolení oddlužení obsahovat. V praxi se však stává, že po dlužnících, kteří mají dluhy z podnikání, insolvenční soudy požadují více...

Co se rozumí dluhem z podnikání?

Na úvod považujeme za vhodné nastínit, jaký dluh se ve smyslu IZ pokládá za dluh z podnikání. Zjednodušeně lze uvést, že se jedná se o jakýkoliv dluh, který vznikl podnikateli v souvislosti s jeho podnikatelskou činností. Za dluh z podnikání je pokládán i dluh veřejnoprávní povahy (dluh na pojistném na sociální zabezpečení, dluh na pojistném u zdravotních pojišťoven apod.), pokud vznikl v souvislosti s podnikáním dlužníka.

V souvislosti s výše uvedeným je klíčová definice podnikatele formulovaná v ustanovení § 420 a násl. OZ. Podnikatelem je osoba, která:

- a. je zapsána v obchodním rejstříku;
- b. držitelem živnostenského oprávnění;
- c. držitelem jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů;
- d. provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu; nebo
- e. jinak fakticky vykonává činnost nesoucí znaky podnikání uvedené v ustanovení § 420 odst. 1 OZ.

Pro doplnění uvádíme, že dluh z podnikání ve smyslu IZ přetrvává i poté, co dlužníkovi zanikne živnostenské oprávnění či přestane vykonávat činnost nesoucí znaky podnikání dle ustanovení § 420 odst. 1 OZ.

V této souvislosti je možné zmínit i názor některých zástupců odborné veřejnosti[1], že: „(...)Za dluhy z podnikání je nutné označit veškeré dluhy, jež vzniknou osobám splňujícím definici podnikatele dle občanského zákoníku, jež vznikly v souvislosti s jejich výkonem činnosti, který odpovídá činnosti živnostenské či obdobné. V případě pohledávek na důchodovém a zdravotním pojištění vzniklých osobám samostatně výdělečně činným tomu tak bude vždy, pokud dojde ke splnění i ostatních podmínek uvedených v ust. § 420 odst. 1 občanského zákoníku, zejména pak při splnění podmínky soustavnosti výkonu výdělečné činnosti.(...)“. Tento závěr však pokládáme za sporný. V praxi totiž insolvenční soudy u jednotlivých dlužníků často vůbec nezkontrolují splnění podmínek uvedených v ustanovení § 420 odst. 1 OZ, zejména pokud se jedná o soustavnost výkonu výdělečné činnosti. Pokud např. dlužníkovi během období, kdy disponoval platným živnostenským oprávněním, vznikl nedoplatek na pojistném na zdravotní pojištění, insolvenční soud bude tento nedoplatek považovat za dluh z podnikání bez ohledu na skutečnost, zda byla podmínka soustavnosti splněna či nikoliv (dlužník kupříkladu vůbec výdělečně činným nebyl).

Jsou dluhy z podnikání překážkou pro povolení oddlužení?

Dluh z podnikání je způsobilý být překážkou povolení oddlužení pouze v případě, že je nezajištěný. Jakmile je dluh z podnikání zajištěný způsobem dle IZ, neměl by ve smyslu ustanovení § 389 odst. 2 písm. c) IZ představovat překážku oddlužení, i kdyby věřitel tohoto dluhu s oddlužením nesouhlasil.

Je třeba upozornit, že ne všechny právem předvídané způsoby zajištění jsou považovány za relevantní zajištění ve smyslu IZ. Zajištěným věřitelem je pouze ten věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem náležícím do majetkové podstaty, a to zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva, postoupením pohledávky k zajištění nebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy. Zajištění (např. směnkou, ručením či jiným výše neuvedeným způsobem) se pro účely insolvenčního řízení nepovažuje za zajištění.

Oddlužení nebrání ani takový dluh z podnikání, který zůstal neuspokojen po skončení insolvenčního řízení po zrušení konkursu na majetek dlužníka.

Jak je to tedy s dokládáním souhlasu věřitele?

Pokud dlužníkovy očekávané příjmy v průběhu následujících 5 let nebudou dosahovat hranice alespoň 30 % celkové výše pohledávek nezajištěných věřitelů, stanoví IZ povinnost dlužníka doložit soudu spolu s návrhem na povolení oddlužení také písemný souhlas nezajištěného věřitele s tím, že může být uspokojen pod tuto hranici 30 %.

Zákon však již neposkytuje jednoznačnou odpověď na otázku, zda je dlužník povinen doložit spolu s návrhem na povolení oddlužení také výslovný souhlas nezajištěných věřitelů dluhů z podnikání (pokud již neprošel konkursem), v případech, kdy naplňuje požadavek oněch zmíněných 30 % z nezajištěných pohledávek. IZ v této věci v ustanovení § 389 odst. 2 stanovuje pouze to, že dluh z podnikání nebrání řešení dlužníkovy úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, jestliže s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde. Výkladem a contrario lze tedy dovodit, že pokud věřitel dluhu z podnikání s oddlužením nesouhlasí, existence takového dluhu brání řešení dlužníkovy úpadku oddlužením. Zákon však mlčí ohledně toho, jakou podobu má tento souhlas věřitele mít, a zda je v tomto případě obstarání souhlasu věřitele povinností dlužníka. S ohledem na ustanovení § 403 IZ, které fakticky zavádí fikci souhlasu věřitelů, se lze spíše domnívat, že toto povinností dlužníka není.

Souhlas věřitele a problematická judikatura

Souhlas věřitele pohledávky z podnikání a povaha tohoto souhlasu je v současné době vykládána soudy v České republice značně nekonzistentně. Rozpor je především v rozhodovací praxi obou vrchních soudů, které by naopak měly rozhodovací praxi sjednocovat.

Vrchní soud v Olomouci dovozuje povinnost dlužníka doložit udělení souhlasu věřitelů pohledávek z podnikání ještě před povolením oddlužení, nejlépe pak spolu s návrhem na povolení oddlužení[2], případně v navazující lhůtě pro doplnění návrhu. Naproti tomu Vrchní soud v Praze zastává názor, že: „(...)v pochybnostech o tom, zda dlužník je oprávněn podat návrh na povolení oddlužení, insolvenční soud oddlužení povolí a tuto otázku prozkoumá v průběhu schůze věřitelů svolané k projednání způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí.[3](...)“, přičemž souhlas věřitelů pohledávek z podnikání může být udělen i mlčky (konkludentně) a následně (posteriorně) po povolení oddlužení[4]. Tento názor koneckonců ještě v dubnu roku 2014 sdílel také Vrchní soud v Olomouci[5], než jej v průběhu května téhož roku zcela změnil.

Bez povšimnutí nelze ponechat ani skutečnost, že některé krajské soudy nerespektují právní výklad jim nadřízeného vrchního soudu a naopak se řídí judikaturou a právním názorem zastávaným druhým vrchním soudem. Může tak dojít například k situaci, že soud podřízený Vrchnímu soudu v Praze v rozporu s jeho ustálenou judikaturou vyzývá dlužníka, který podal návrh na povolení oddlužení a má dluhy z podnikání (např. u České správy sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovny apod.), **k předložení výslovného předchozího (apriorního) písemného souhlasu věřitelů, o jejichž pohledávky jde**, a to formou doplnění samotného návrhu na povolení oddlužení.

Závěr

Vzhledem k výše uvedenému, zejména vzhledem k nejednotnosti rozhodovacích praxí obou vrchních soudů, je velice obtížné předjímat, zda dlužníkovi, který je fyzickou osobou mající dluhy z podnikání, bude v konkrétním případě povoleno oddlužení či nikoliv. Nejednotnost rozhodování krajských a vrchních soudů je natolik markantní a situace pro dlužníky natolik nepřehledná, že někteří advokáti z praxe doporučují svým klientům dokonce změnit své bydliště tak, aby spadali do místní působnosti jiného, „vstřícnějšího“ soudu[6]. Tento právní stav je bezpochyby nežádoucí a v rozporu s principem právní jistoty.

S ohledem na značné praktické dopady pro dlužníky se domníváme, že v budoucnu bude muset nastalou situaci vyřešit sjednocující rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR.

Mgr. Alice Kubíčková, LL.M.,
Managing Partner

JUDr. Jan Bureš, Ph.D.,

Associate

[LP Legal, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Žitná 1575/49
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 240 760
e-mail: office@lplegal.cz

-
- [1] Mgr. Ing. Jan Vavřina a Mgr. Jindřich Buša: Pojem podnikatel a dluhy z podnikání. www.epravo.cz 17.12. 2015. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).
- [2] Např. usnesení Vrchního soudu v Olomouci, sp. zn. KSBR 30 INS 12492/2014, 1 VSOL 786/2014-A-18, ze dne 23. října 2014; sp. zn. KSBR 47 INS 16125/2014, 2 VSOL 902/2014-A-13, ze dne 2. září 2014; nebo sp. zn. KSBR 33 INS 3798/2014, 1 VSOL 436/2014-A-20 ze dne 29. května 2014.
- [3] Usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. KSPH 61 INS 12678/2014, 4 VSPH 1288/2014-A-16, ze dne 3. září 2014.
- [4] usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. KSPH 61 INS 12678/2014, 4 VSPH 1288/2014-A-16, ze dne 3. září 2014; sp.zn. KSPA 59 INS 13797/2014, 2 VSPH 1995/2014-A-13, ze dne 16. října 2014; nebo sp. zn. KSPH 60 INS 2914/2014, 3 VSPH 517/2014-A-14, ze dne 18. července 2014.
- [5] Usnesení Vrchního soudu v Olomouci, sp. zn. KSBR 45 INS 5018/2014, 1 VSOL 313/2014-A-14, ze dne 9. dubna 2014
- [6] ŘEHÁČEK, Oldřich JUDr., Ph.D. Má být rozhodnutí o osobním bankrotu spravedlivé?, Bulletin-advokacie.cz, 27.1. 2015. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny - překvapení vlastníka?](#)
- [Rodič u dítěte v nemocnici: právo na přítomnost neznamená bez dalšího právo na přespání na jip/jirp](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)
- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)
- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)

- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulační požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)